

הכנסת נבחרת בבחירות כלליות*, ארציות*, ישירות*, שוות*, השאיות* ויחסיות*

ל כל רשימה יודפסו פתקים כמספר הבחורים הכולל ועוד 30% מקצת הפתקים מודפסים בעברית ובערבית ומשמשים בקליפות וכל הומר ההצבעה נשמרים עד לקביעת תוצאות הבחירות הסופיות ועד שחם המועד לערעורים או הדין בהם, ולאחר מכן הם מושמדים.

יושבראש ועדת הבחירות הוא שופט בית-המשפט העליון, שאר החברים בה הם נציגי הסיעות לפי גודלן. לכל סיעה נציג אחד על כל ארבעה חברי כנסת, ואם מספר חבריה קטן מארבעה - ייצג אותה חבר ועדה אחד. בשנים שלא נערכות בהן בחירות עובד בוועדה צוות מצומצם בשתי משרות נחצי. בתקופת בחירות, כשלושה חודשים, עובדים במטה בוועדות האזוריות כ-300 איש, וביום הבחירות - עשרות אלפים. שופט עומד בראש כל אחת מוועדות הבחירות האזוריות והרכבן זהה להרכב הוועדה המרכזית. עובדי הוועדות הם בדרך כלל עובדי מזינה, גמלאים או מי שעבדו בוועדות האלה בבחירות קודמות. תפקיד הוועדות הוא לארגן את הבחירות באזור ולהבטיח את תקינותן.

ד לזכאי להצבעה מכהנת עד לכינוס הכנסת החדשה. הכנסת תחכנס לשיבתה הראשונה ביום 14 לאחר יום הבחירות לכנסת בשעה 16:00. אם יום זה הוא יום חג, הישיבה הראשונה תידחה ליום המחרת.

מ יום שישי שלפני יום הבחירות אין לפרסם תוצאות סקר בחירות חדש. מותר לפרסם תוצאות סקר שנערך קודם לכן, אולם או חובה לפרסם בהבלטה שהסקר אינו עדכני ושאינו ללמד ממנו על דפוסי הצבעה עדכניים.

מ יום שישי שלפני יום הבחירות אין לפרסם תוצאות סקר בחירות חדש. מותר לפרסם תוצאות סקר שנערך קודם לכן, אולם או חובה לפרסם בהבלטה שהסקר אינו עדכני ושאינו ללמד ממנו על דפוסי הצבעה עדכניים.

ד אצבע בצינוריה ובכלי שיש נערכת 12 יום לפני הבחירות. הצבעות חיליים מחדילה ימיים לפני הבחירות נמשכת שלושה ימים.

ב הולנד אחוז החסימה* הוא 0.67%, בספרד הוא 3%, באיטליה הוא 4%, בנידלנד הוא 5% ובטורקיה הוא 10%.

ד מפלגה שזכתה במספר המנדטים הגדול ביותר בבחירות בישראל הייתה המערך. היא זכתה ב-56 מנדטים בבחירות לכנסת השביעית שנערכו בשנת 1969.

ב הירות חרות לכנסת נערכו רק פעם אחת. בשנת 1988, אחרי הבחירות לכנסת ה-12, בשלש קליפות.

ב הירות חרות לכנסת נערכו רק פעם אחת. בשנת 1988, אחרי הבחירות לכנסת ה-12, בשלש קליפות.

ב הירות חרות לכנסת נערכו רק פעם אחת. בשנת 1988, אחרי הבחירות לכנסת ה-12, בשלש קליפות.

ועדת הבחירות המרכזית

- ועדת הבחירות המרכזית מוקדמת על אלה:
- אישור רשימות, שמותיהן וכינוייהן;
- הדרכת הציבור;
- פיקוח על תעמולת הבחירות;
- ארגון הבחירות מבחינה לוגיסטית;
- גיוס והכשרה של עובדי הקליפות והוועדות;
- ארגון ספירת הקולות וחלוקת המנדטים;
- ביור משפטי של כל מעשה או מחלל הקשור לבחירות.

מה בין מפלגה. רשימה וסיעה?

מפלגה היא התארגנות של אנשים על יסוד השקפה פוליטית וחברתית משותפת. **מפלגה** אחת או מפלגות אחדות מרכיבות רשימת מועמדים לקראת הבחירות לכנסת. **רשימה** שנבחרה הופכת עם כינון הכנסת ל**סיעה**.

הגבלת רשימות

- רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת אם יש במטרותיה:
  - או במעשיה אחת מאלה:
  - שליית קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית;
  - הסתה לגזענות;
  - תמיכה במאבק מזוין של מדינת איב או של ארגון טרור במדינת ישראל.
- בשנת 1965 נפסלה רשימת הסוציאליסטים משום שבחבריה היו חברי תנועת "אל-ארד". בשנת 1988 נפסלה רשימת "כך" ואחר כך נפסלו רשימות שביקשו להמשיך את דרכה.

מתי נערכות בחירות?

- הבחירות לכנסת נערכות בכל ארבע שנים, אולם במקרים שלהלן ייערכו בחירות שלא במועדן הרגיל:
- הכנסת החליטה בחוק להתפזר לפני גמר תקופת כהונתה;
- הכנסת התפזרה בשל אי-קבלת חוק התקציב בתוך שלושה חודשים מיום תחילת שנת הכספים;
- ראש הממשלה פיזר את הכנסת משום שרוב חבריה התנגדו לממשלה ולא הוקמה ממשלה חלופית;
- הכנסת התפזרה בשל אי-הצלחה להרכיב ממשלה חדשה;
- התקבלה הצעת אי-אמון והמועמד שהוצע לא הצליח להרכיב ממשלה;
- בית-המשפט ביטל את הבחירות לאחר קבלת ערעור בחירות וציווה לערוך אותן שנית.

מי זכאי לבחור ולהיבחר?

- זכאי לבחור כל אזרח ישראלי שבים הבחירות מלאו לו 18 שנה והוא רשום בפנקס הבחורים*.
- זכאי להיבחר כל אזרח ישראלי שגילו 21 ומעלה, למעט חריגים שנקבעו בחוק. למשל, מי שידון למאסר בפועל של יותר מ-3 חודשים בעבירה שיש עמה קלון וטרם חלפו 7 מיום סיום ריצוי העונש, או מי ששהה במדינת איב שלא כדין ב-7 השנים שקדמו למועד הגשת רשימת המועמדים.

תעמולה

ועדת הבחירות המרכזית מסדירה את זמני שידור התעמולה של הרשימות ברדיו ובטלוויזיה ובסמכותה להוציא צווי מניעה למניעת ביצוע עבירה על חוקי התעמולה.

מק האיסורים החלים על תעמולת בחירות:

- אין להשתמש בשמו ובדמותו של ישראלי שנפגע בפעולת איבה בלא הסכמתו או הסכמת משפחתו.
- אין להשתמש בצב"ל כך שיווצר רושם של זיהויו עם מפלגה מסוימת.
- אסור לשתף ילד שטרם מלאו לו 15 שנה.
- אין להשתמש בתוכניות בידור, לרבות הופעות אמנים, נגינה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים, אין לתת מתנות ואין להגיש כיבוד ומשקאות משכרים.

ערב הבחירות מהשעה 19:00

אין לשדר תעמולה כלל. שידורי תעמולה של הרשימות המתמודדות המוסדרים כדלקמן: בטלוויזיה - לכל רשימה 7 דקות; נוסף על כך, לרשימה שהיא סיעה בכנסת היוצאת יש 2 דקות בעבור כל אחד מחברי הכנסת מטעמה.

60 יום לפני הבחירות

ברדיו - לכל רשימה 15 דקות; נוסף על כך, לרשימה שהיא סיעה בכנסת היוצאת יש 4 דקות בעבור כל אחד מחברי הכנסת מטעמה.

הצבעות מחוץ למקום הקלפי הקבוע

- חיליים, שליחי משרד החוץ, עובדי מזינה, שליחי קרן היסוד, שליחי הסוכנות, מאושפזים בבתי-חולים, אסירים ועוצרים ואזרחים בעלי מוגבלויות שהושים דרך קבע במוסדות מסוימים רשאים להצביע בהסדרי הצבעה מיוחדים במעטפות כפולות*.
- מי שמוגבלים בניידות רשאים להצביע בקליפות שהגישה אליהן וסידורי ההצבעה בהן מותאמים להם. בבחירות הקרובות יהיו כ-1,370 קליפות מתאימות.
- הצבעה בקליפות מיוחדות נעשית במעטפות כפולות*, ואלה נספרות בכנסת. שוטרים רשאים להצביע בכל קלפי, אולם עליהם לבוא במדים (אלא אם כן אישרה משטרת ישראל הצבעה שלא במדים) ולהציג תעודה מזהה, תעודת שוטר ותעודת הצבעה מיוחדת. תעודת ההצבעה נלקחת מהם לאחר הצבעתם כדי להבטיח שלא ויכלו להצביע גם בקלפי אחרת.

יום הבחירות

- יום הבחירות הוא יום שבתון על-פי חוק, אך פועלים בו כסדרם, לפי קביעת ועדת הבחירות המרכזית, שירותים כגון חנויות מזון (עד 12:00 בצהריים), תחבורה ציבורית, אמצעי תקשורת, מסעדות, בתי-מלון, שירותי קבורה, חינוכים ותחנות דלק.
- בחר שנמצא 20 ק"מ או יותר מתחום השיפוט של היישוב שבו הקלפי שלו מוצבת זכאי להסעה בתחבורה ציבורית על חשבון המדינה.
- הקליפות פתוחות מ-07:00 בבוקר עד 10:00 בלילה. ביישובים קטנים הקליפות פתוחות מ-08:00 בבוקר עד 08:00 בערב. אפשר לסגור קלפי מוקדם יותר רק אם הצביעו כל בעלי זכות ההצבעה בה.
- זיהוי הבחורים בפני מזכיר ועדת הקלפי נעשה באמצעות תעודת זהות ישראלית, דרכון ישראלי תקף, רשיון נהיגה תקף או תעודת חבר הכנסת.

תוצאות הבחירות

למה נועד הפתק הלבן? אם פתקי רשימה מסוימת נגמרים, אפשר לרשום את אות הרשימה על פתק לבן והוא ייחשב לפתק כשר לכל דבר.

ספירת הקולות

- לאחר סגירת כל קלפי חברי ועדת הקלפי סופרים את הפתקים, מסמנים בטבלה את מספר הקולות שקיבלה כל רשימה, משווים את המספר למספר בעלי זכות ההצבעה בקלפי ומסמנים את התוצאות.
- התהליך נעשה בשקיפות ובהסכמה מלאה של כל עובדי הקלפי והמשקיפים.
- טעויות חשבוניות יתקן יושבראש ועדת הבחירות האזורית בלבד.
- הרישומים והניירת נמסרים לוועדת הבחירות האזורית לבדיקה, והתוצאות מוזנות למחשב המחובר למחשבי ועדת הבחירות המרכזית.
- ועדת הבחירות המרכזית מפרסמת את תוצאות הבחירות ואת חלוקת המנדטים, והתוצאות הסופיות מתפרסמות ב"רשומות".

ספירת הקולות במעטפות כפולות*

המעטפות הכפולות* מהקליפות המיוחדות מגיעות לכנסת סגורות ושם נבדקות על-פי מספרי הזהות של המצביעים הרשומים עליהן. בכנסת מודאים ששם המצביע לא "נמחק" מרשימת הבחורים של הקלפי שבה הוא רשום (אם שמו "נמחק", הרי הוא הצביע פעמיים וזכה עבר עבירה פלילית). את מעטפות ההצבעה הפנימיות מעבירים לוועדת קלפי הפועלת לשם כך בכנסת. הספירה נעשית בכל קלפי רגילה.

חלוקת המנדטים בין הרשימות

- ✓ סופרים את הקולות הכשרים וקובעים את אחוז החסימה*; קולות כשרים שניתנו לרשימות שלא עברו את אחוז החסימה* אינם מובאים בחשבון והולכים לאיבוד.
- ✓ מחלקים את סך הקולות הכשרים שניתנו לרשימות שעברו את אחוז החסימה* ב-120. תוצאת החילוק נקראת "מודד".
- ✓ מחלקים את מספר הקולות הכשרים שקיבלה כל רשימה ב"מודד" כדי לקבוע את מספר המנדטים שקיבלה. לאחר חלוקה זו עדיין נותרים כמה מנדטים לחלוקה כדי להגיע ל-120. המנדטים העודפים מחולקים על-פי שיטת בדר-עופר*.

ערעור על תוצאות הבחירות

- אפשר להגיש ערעור על תוצאות הבחירות לבית-המשפט המחוזי בירושלים בתוך 14 ימים מיום פרסומן. עילות אפשריות לערעור:
  - הבחירות בכללן או בקלפי מסוימת לא התנהלו כחוק;
  - חלוקת הקולות בין המועמדים שגויה;
  - המנדטים לא חולקו כחוק;
  - קולות שניתנו לרשימה מסוימת הושגו שלא כחוק.
- בית-המשפט מוסמך:**
- לבטל את הבחירות בכללן או בקלפי מסוימת ולצוות כי ייערכו שנית;
  - להכריז שפלוגי לא נבחר לכנסת אלא אחר;
  - לחלק שוב את הקולות בין הרשימות ולהכריז שוב על תוצאות הבחירות.
- בכל העילות על המערער להראות כי הליקוי שהצביע עליו היה עשוי להשפיע על תוצאות הבחירות.

קולות פסולים

- ✗ פתק לבן;
  - ✗ פתק שסומן בו דבר מה שאינו אות הרשימה או כינויה;
  - ✗ פתק במעטפה שעליה סימן העלול לזהות את המצביע;
  - ✗ מעטפה שבה שני פתקים שונים או יותר;
  - ✗ מעטפה שבה יותר משני פתקים זהים;
  - ✗ מעטפה שאינה המעטפה שסיפקה הוועדה המרכזית;
  - ✗ מעטפה שאין עליה חתימה של שני חברי ועדת הקלפי.
- בבחירות לכנסת השביעית נפסלו יותר מ-60,000 קולות - 4.2% מקולות המצביעים. בדיקה העלתה שכ-60% מהם נפסלו בשל הכנסת שני פתקים זהים או יותר לאותה מעטפת הצבעה. לפיכך, במאי 1973 אישרה הכנסת תיקון לחוק הבחירות שלפיו מעטפת הצבעה שבה שני פתקים זהים לא תיפסל. במערכות הבחירות הבאות היה שיעור הקולות הפסולים נמוך במידה ניכרת - 1.4% בממוצע. לשם השוואה, בבחירות לכנסת ה-17 נפסלו 49,684 קולות - כ-1.6% מקולות המצביעים - ומספר הקולות למנדט היה 24,619.

